

ლიეტუვას ხვედრითი წონის დინამიკა საქართველოს ექსპორტისა და იმპორტის მთლიან მოცულობაში 2013-2018 წლებში

ცხრილი 1

	ექსპორტი საქართველოდან ლიეტუვაში		იმპორტი ლიეტუვადან საქართველოში	
	ათასი აშშ დოლარი	%-ად საქართველოს ექსპორტის მთლიან მოცულობაში	ათასი აშშ დოლარი	%-ად საქართველოს იმპორტის მთლიან მოცულობაში
2013	21783	0,75	36840	0,46
2014	31745	1,1	44631	0,52
2015	33317	1,51	45216	0,62
2016	25204	1,19	40851	0,56
2017	35149	1,28	45579	0,57
2018	29094	1,8	21546	0,49

წყარო: ცხრილი შედგენილია ჩვენს მიერ სტატისტიკის ეროვნული სამსახურის მასალების საფუძველზე

საქართველოსა და ლიეტუვას შორის ექსპორტ-იმპორტის მაჩვენებლების შედარებითი ანალიზი გვიჩვენებს, რომ 2013-2018 წლებში ის ზრდის ტენდენციით ხასიათდება, გამონაკლისია 2016 წელი, როცა ექსპორტისა და იმპორტის მოცულობა მკვეთრად შემცირდა. ამასთან, წინა წელთან შედარებით, ექსპორტის შემცირების მაჩვენებელმა (8 113 ათასი აშშ დოლარი) იმპორტის შემცირების მაჩვენებელს (4365 ათასი აშშ დოლარი) 1,8-ჯერ გადაამეტა, რამაც ექსპორტ-იმპორტის სალდო ამ წელს საქართველოს საზიანოდ შეცვალა. ექსპორტ-იმპორტის სალდო წინა წელთან შედარებით - 3 748 ათასი აშშ დოლარით გაიზარდა. თუმცა, საანალიზოდ აღებულ მთელ პერიოდში, ექსპორტ-იმპორტის სალდოს მიხედვით, საქართველოსთვის ხელსაყრელი მდგომარეობა დაფიქსირდა, რაც კარგად ჩანს ცხრილი 2-დან. 2013-2017 წლებში ექსპორტი საქართველოდან ლიეტუვაში 161,4%-ით გაიზარდა და მკვეთრად გადაამეტა იმპორტის ზრდის მაჩვენებელს. შესაბამისად აღნიშნულისა, ექსპორტ-იმპორტის უარყოფითი სალდო მკვეთრად შემცირდა საქართველოს სასარგებლოდ. იმპორტის კლება „... არ შეიძლება აღქმული იქნეს, როგორც ცალსახად დადებითი, ვინაიდან ქართული ექსპორტის ერთ-ერთი დამახასიათებელი თავისებურებაა საიმპორტო მდგენელის მაღალი წილი საექსპორტო პროდუქციის შექმნაში“ (ლაღანიძე, 2016). აღსანიშნავია ის, რომ 2018 წლის ექვს თვეში საქართველოდან ლიეტუვაში ექსპორტმა მკვეთრად გადააჭარბა იმპორტს და საანალიზოდ აღებულ პერიოდში პირველად დაფიქსირდა ექსპორტ-იმპორტის დადებითი სალდო (7548 ათასი აშშ დოლარი).

ცხრილი 1-დან ისიც ნათელია, რომ საქართველოდან ლიეტუვაში ექსპორტის და ლიეტუვადან საქართველოში იმპორტის ხვედრითი წილი საქართველოს ექსპორტისა და იმპორტის მთლიან მოცულობაში ძალიან მცირეა. თუმცა, ჩვენი აზრით, არსებული მაჩვენებლები, პერსპექტივაში, ზრდის ტენდენციაზე მიუთითებენ, განსაკუთრებით, ექსპორტის მიხედვით(იხ. ცხრილი 2).

ლიეტუვასთან საქართველოს ექსპორტ-იმპორტის სალდოს დინამიკა 2013-2018 წლებში

ცხრილი 2

	ექსპორტი ათასი აშშ დოლარი	იმპორტი ათასი აშშ დოლარი	სალდო ათასი აშშ დოლარი
2013	21783	36840	-15057
2014	31745	44631	-12886
2015	33317	45216	-11899
2016	25204	40851	-15647
2017	35149	45579	-10430
2018 (6 თვის მონაცემები)	29094	21546	7548
ცვლილება 2013-2017 წლებში %-ებში	161,4	123,7	69,3

წყარო: საქართველოს სტატისტიკის ეროვნული სამსახური [3]

როგორც ცხრილი 2-დან ჩანს, 2014-2017 წლებში ექსპორტის მოცულობა 31 745 ათასი აშშ დოლარიდან 35 149 ათას აშშ დოლარამდე გაიზარდა. ეს დადებითია საქართველოს ეკონომიკისთვის და საჭიროებს წახალისებას, რადგან „ექსპორტი იძლევა ქვეყნის სავალუტო შემოსავლების ზრდის შესაძლებლობას და ამიტომ მისი სტიმულირება ნებისმიერი სახელმწიფოს მუდმივი ზრუნვის საგანია (ყორღანაშვილი, 2016). მაგრამ, ცხრილი 3 გვიჩვენებს, რომ თხილისა და სხვა კაკლის, ყურძნის ნატურალური ღვინოების, სამკურნალო საშუალებებისა და ძვირფასი ლითონების და ძვირფასი ლითონებით მიტკეცილი ლითონების ნარჩენებისა და ჯართის ექსპორტი შემცირდა. მაშასადამე, საექსპორტო სასაქონლო ჯგუფების მთლიან რაოდენობაში ძირითადი სასაქონლო ჯგუფები ნაკლებად არის გამოკვეთილი. ექსპორტის პირველ ხუთეულში მოხვედრილი სასაქონლო ჯგუფების მოცულობის შემცირების მიუხედავად, ლიეტუვაში საქართველოდან მთლიანი ექსპორტის მოცულობა გაიზარდა.

ექსპორტ-იმპორტის უფრო სრულყოფილი ანალიზისთვის შესწავლილ იქნა როგორც ექსპორტის, ისე იმპორტის სასაქონლო სტრუქტურა. გაანალიზდა ექსპორტისა და იმპორტის სასაქონლო სტრუქტურების პირველი ათეული ბოლო ხუთ წელიწადში. ექსპორტის შემთხვევაში გამოიკვეთა მხოლოდ ხუთი სასაქონლო ჯგუფი, რომელიც საანალიზოდ აღებულ პერიოდში, ყოველი წლისთვის, პირველ ათეულში შევიდა. ეს ჯგუფებია: მინერალური და მტკნარი წყლები; თხილი და კაკალი; ყურძნის ნატურალური ღვინოები; დაფასოებული სამკურნალო საშუალებები და ძვირფასი ლითონების ან ძვირფასი ლითონებით მიტკეცილი ლითონების ნარჩენები და ჯართი. როგორც ცხრილი 3-დან ჩანს, 2014-2017 წლებში მინერალური და მტკნარი წყლების ექსპორტი 10847,3 ათასი აშშ დოლარიდან 12631,4 ათას აშშ დოლარამდე, ანუ 116,4%-ით გაიზარდა. აღსანიშნავია ის ფაქტი, რომ მინერალური და მტკნარი წყლების ექსპორტის ზრდას, საანალიზოდ აღებულ პერიოდში, წლების მიხედვით, თანაბარზომიერი ხასიათი ჰქონდა, რასაც ვერ ვიტყვით სხვა სასაქონლო ჯგუფებზე. როგორც უკვე აღინიშნა, თხილისა და სხვა კაკლის ექსპორტი საანალიზოდ აღებულ პერიოდში შემცირდა. ამასთან, წლების მიხედვით მისი მოცულობა თანხაში ხან მცირდებოდა და ხან იზრდებოდა. საბოლოოდ, 2017 წლის ექსპორტის მაჩვენებელმა 2014 წლის მაჩვენებლის მხოლოდ 59% შეადგინა. 2014-2017 წლებში განახევრდა ყურძნის ნატურალური ღვინოების ექსპორტი. ამასთან, ექსპორტის მაჩვენებლების ცვლილება აღნიშნულ სასაქონლო ჯგუფშიც, წლების მიხედვით, არათანაბარზომიერ ხასიათს ატარებდა. როგორც უკვე აღინიშნა, შემცირება დაფიქსირდა სამკურნალო საშუალებების ექსპორტის მაჩვენებლებშიც. 2017 წლის მაჩვენებელმა 2014 წლის მაჩვენებლის მხოლოდ 80,7% შეადგინა. არათანაბარზომიერი ცვლილებები გამოიკვეთა ძვირფასი ლითონებისა და ძვირფასი ლითონებით მიტკეცილი ლითონების ნარჩენებისა და ჯართის მიხედვითაც (იხ. ცხრილი 3).

ლიეტუვაში საქართველოდან ექსპორტირებული ძირითადი სასაქონლო ჯგუფები

2014 - 2018 წლებში ათასი აშშ დოლარი

ცხრილი 3

	2014	2015	2016	2017	2018 (6თვე)
მინერალური და მტკნარი წყლები	10 847,3	10 400,3	11 811,2	12 631,4	8 400,5
თხილი და სხვა კაკალი	4 564,3	2 710,4	3 405,8	2 694,2	1 360,5
ნარჩენები და ჯართი ძვირფასი ლითონების ან ძვირფასი ლითონებით მიტკეცილი ლითონებისა	2 455,9	2 644,1	1 548,3	1 787,4	633,2
ყურძნის ნატურალური ღვინოები	1 826,8	1 409,0	1 546,8	927,4	515,8
სამკურნალო საშუალებები დაფასოებული	3 940,7	1 514,2	1 616,4	3 178,5	855,2

წყარო: საქართველოს სტატისტიკის ეროვნული სამსახური^[3]

საკითხის უფრო სიღრმისეულად შესწავლის მიზნით, განისაზღვრა თითოეული საექსპორტო სასაქონლო ჯგუფის წილი მთლიან ექსპორტში. გაირკვა, ყურძნის ნატურალური ღვინოების წილი საქართველოდან ლიეტუვაში განხორციელებული ექსპორტის მთლიან მოცულობაში. 2014 წელს ამ სასაქონლო ჯგუფის წილი ექსპორტში 5,8%-ს შეადგენდა, 2018 წლის 6 თვის მონაცემების მიხედვით კი მხოლოდ 1,8% შეადგინა. ექსპორტის მთლიან მოცულობაში ყველაზე მაღალი წილით წარმოდგენილია მინერალური და მტკნარი

წყლები. 2014 წლისთვის ამ სასაქონლო ჯგუფის წილი 34,2% იყო, ხოლო 2017 წელს 36% შეადგინა. ყველაზე მაღალი მაჩვენებელი დაფიქსირდა 2016 წელს - 46,9%. რაც შეეხება თხილისა და სხვა კაკლის ექსპორტის წილის ცვლილებას, საქართველოდან ლიეტუვაში განხორციელებული ექსპორტის მთლიან მოცულობაში, უნდა აღინიშნოს, რომ ამ სასაქონლო ჯგუფის ექსპორტის პროცენტულ მაჩვენებლებშიც არათანაბარზომიერი ცვლილებები დაფიქსირდა, წლების მიხედვით. თუ 2014 წელს თხილისა და სხვა კაკლის წილი ექსპორტის მთლიან მოცულობაში 14,4% იყო, 2017 წლისთვის მხოლოდ 7,7% შეადგინა, 2018 წლის 6 თვის მაჩვენებლების მიხედვით კი 4,7%-ს გაუტოლდა. 2014-2017 წლებში არათანაბარზომიერად იცვლებოდა ექსპორტში სამკურნალო საშუალებების წილიც. ამ სასაქონლო ჯგუფზე 2014 წელს ექსპორტის 12,4% მოდიოდა, 2017 წლისთვის კი 9,1% შეადგინა. შემცირების ტენდენცია გამოიკვეთა ძვირფასი ლითონებისა და ძვირფასი ლითონებით მიტკეცილი ლითონების ნარჩენებისა და ჯართის წილის ცვლილებაშიც. 2014 წელს ამ სასაქონლო ჯგუფის წილი ექსპორტის მთლიან მოცულობაში 7,7% იყო, 2017 წლისთვის ეს მაჩვენებელი 5%-ს გაუტოლდა, 2018 წლის 6 თვეში კი მხოლოდ 2,2% შეადგინა [3,5].

2014-2018 წლებში არათანაბარზომიერი ცვლილებები გამოვლინდა ლიეტუვადან საქართველოში იმპორტირებულ ძირითად სასაქონლო ჯგუფებშიც. ცხრილი 4-დან ჩანს, რომ იმპორტირებული პროდუქციის სტრუქტურა დღეისთვის საქართველოში ადგილობრივ წარმოებას კონკურენციას არ უწევს, ანუ ლიეტუვადან საქართველოში რეალურად საჭირო პროდუქციის იმპორტირება ხორციელდება.

ცხრილი 4-დან ისიც ჩანს, რომ გამომთვლელი მანქანებისა და მათი ბლოკების იმპორტის სიდიდე ლიეტუვადან საქართველოში 2014-2017 წლებში მკვეთრად შემცირდა და 2017 წლის იმპორტის მაჩვენებელმა 2014 წლის მაჩვენებლის მხოლოდ 42% შეადგინა. რამდენადმე შემცირდა, აგრეთვე, სამკურნალო საშუალებების იმპორტიც. ზრდა დაფიქსირდა სატელეფონო აპარატებისა და ბოცების, ბოთლებისა და სხვა ტევადობების იმპორტის მიხედვით.

საქართველოში ლიეტუვადან იმპორტირებული ძირითადი სასაქონლო ჯგუფები

2014-2018 წლებში ათასი აშშ დოლარი

ცხრილი 4

	2014	2015	2016	2017	2018 (6 თვე)
გამომთვლელი მანქანები და მათი ბლოკები	5 774,7	3 043,4	3 915,3	2 451,2	811,0
სატელეფონო აპარატები, ფიჭური ქსელებისთვის ან სხვა უსადენო ქსელებისთვის განკუთვნილი ტელეფონების ჩათვლით	1 745,6	2 803,5	1 180,0	4 004,8	1 985,8
სამკურნალო საშუალებები დაფასოებული	4 784,9	5 099,6	4 753,4	4 254,7	1 380,4
ბოცები, ბოთლები და სხვა მინის ტევადობები	1 019,4	1 047,7	926,7	1 521,4	946,5

წყარო: საქართველოს სტატისტიკის ეროვნული სამსახური^[3]

საქართველოში ლიეტუვადან იმპორტირებული სასაქონლო ჯგუფების ანალიზისას გაირკვა, რომ იმპორტი ძალიან არის დივერსიფიცირებული. საანალიზოდ აღებულ პერიოდში ყოველ წელს პირველ ათეულში მხოლოდ ოთხი სასაქონლო ჯგუფი მოხვდა. ამათგან ყველაზე დიდი წილი სამკურნალო საშუალებებზე მოდიოდა. თუმცა, ამ სასაქონლო ჯგუფის წილი, წინა წლებთან შედარებით, მხოლოდ 2015 და 2016 წლებში გაიზარდა, 2017 წელს კი შემცირდა, როგორც 2016, ისე 2014 წელთან შედარებით. იმპორტში ძალიან შემცირდა გამომთვლელი მანქანებისა და მათი ბლოკების ხვედრითი წილი. რამდენადმე ამალდა ბოცების, ბოთლების და სხვა მინის ტევადობების წილიც. მკვეთრად გაიზარდა სატელეფონო აპარატების წილი. თუ 2014 წელს ამ სასაქონლო ჯგუფზე ლიეტუვადან იმპორტის მთლიან მოცულობაში 3,9% მოდიოდა, 2017 წლისთვის უკვე 8,8-ს, ხოლო 2018 წლის ექვს თვეში კი 9,2%-ს მიაღწია, გამონაკლისია მხოლოდ 2016 წელი, როცა სატელეფონო აპარატების წილმა ლიეტუვადან იმპორტის მხოლოდ 2,9% შეადგინა [3, 5].

ამრიგად, საქართველოსა და ლიეტუვას შორის არსებული სავაჭრო ურთიერთობები, საანალიზოდ აღებულ პერიოდში, ექსპორტსა და იმპორტში შემავალი პირველი-ათი პროდუქტის მიხედვით, საქართველოს-თვის დადებითი მიმართულებით განვითარდა. ლიეტუვაში საქართველოდან ექსპორტირებული პროდუქტების სტრუქტურა დღეისთვის ხელს უწყობს ქვეყანაში ადგილობრივი წარმოების განვითარებას, რადგან გა-

ლიტერატურა:

1. ღაღანიძე გ. საქართველოს 2015 წლის საგარეო-ეკონომიკური საქმიანობის ანალიზი: შესაძლებლობები და გამოწვევები. საერთაშორისო სამეცნიერო კონფერენციის,- გლობალიზაციის გამოწვევები ეკონომიკასა და ბიზნესში,- კონფერენციის მოხსენებათა კრებული. გამომცემლობა „უნივერსალი“. თბ., 2016.
2. ყორღანაშვილი ლ. საქართველოს ექსპორტის კონკურენტუნარიანობის პრობლემა გლობალიზაციის პირობებში. საერთაშორისო სამეცნიერო კონფერენციის,- გლობალიზაციის გამოწვევები ეკონომიკასა და ბიზნესში,- კონფერენციის მოხსენებათა კრებული. გამომცემლობა „უნივერსალი“. თბ., 2016.
3. საქართველოს სტატისტიკის ეროვნული სამსახური (საქსტატი) www.geostat.ge

Analysis of Georgia's Export & Import with Lithuania

Ana Mghebrishvili

PhD student

Tbilisi State University

S u m m e r y

Article provides analysis of the situation with respect of Georgian export and import to Lithuania for recent five years. For this purpose the indicators describing the share of Lithuania in both, export and import were calculated. The export-import balance was identified and based on the obtained results the respective conclusions were made. The author has studied the commodity structure of Georgia's export and import with Lithuania. The article offers that for last five years the trade relations between Georgia and Lithuania have developed in the way favorable for Georgia.

Keywords: *Georgia, Lithuania, export, import, balance, commodity structure*